

HUBUNGAN ANTARA ADAB-ADAB PEMBELAJARAN TAHFIZ DAN PENCAPAIAN HAFAZAN PELAJAR

Azmil Hashim [1], Misnan Jemali [2], Ab. Halim Tamuri [3], Mohd Aderi Che Noh [4]

ABSTRACT

The aim of this study was to identify the etiquette used by students in memorizing al-Quran (hifz) and differences in backgrounds of students with the practice of the etiquette of memorizing al-Quran. This study also aimed at identifying the relationship between etiquette of memorization al-Quran and hifz achievement. This study involved 212 tahfiz students in the Diploma Tahfiz Darul Quran program in Malaysia. Questionnaires were developed by the researchers and the contents were validated by an expert reference panel. The results of the study showed that Cronbach alpha reliability value for all parts of the questionnaire were high ($> .9$). Data were analyzed descriptively using mean, standard deviation and percentage. The differences and relationship of inferential data were analyzed using *t*-test and Pearson correlation. The results of this study showed that the etiquette of memorization of al-Quran was high. Inferential data analysis showed that there was a significant difference between gender ($t = -2.30, p = .02$) and 'location of institutions' ($t = 2.72, p = .007$) in the etiquette of memorization al-Quran. The results also showed a significant correlation ($r = .440, p = .00$) between the etiquette of memorizing al-Quran and student memorizing achievement. The implication of this study indicated that the elements of memorization al-Quran etiquette should be given special attention by all related parties in the process of drafting the curriculum of teaching and learning tahfiz in order to improve student achievement in memorizing al-Quran.

Keywords: *Etiquette of learning, memorization, al-Quran, memorizing achievement*

[1] Universiti Pendidikan Sultan Idris
azmil@fsk.upsi.edu.my

[2] Universiti Pendidikan Sultan Idris
misnan@fsk.upsi.edu.my

[3] Kolej Universiti Islam Antarabangsa Selangor
tamuri67@gmail.com

[4] Universiti Kebangsaan Malaysia
aderi7474@gmail.com

PENDAHULUAN

Pemeliharaan al-Quran berlaku melalui tiga faktor utama iaitu *talaqqi* dan *musyafahah*, hafazan dan penulisan al-Quran (Shahin 1995). Al-Quran itu diturunkan kepada Rasulullah s.a.w melalui perantaraan Jibrail a.s adalah melalui kaedah hafazan. Hafazan juga menjadi kaedah yang digunakan oleh Rasulullah s.a.w dalam mengajar al-Quran kepada para sahabat (Al-Habash 1987). Allah telah memuji dan menyanjung tinggi kepada orang yang menghafaz al-Quran dengan memberi penghormatan dan gelaran yang mulia seperti pilihan Allah (Fathir 35:32), orang yang telah diberi ilmu (al-Ankabut 29:45) dan penjaga keaslian al-Quran (al-Hijr 15: 9).

LATAR BELAKANG KAJIAN

Proses pembelajaran hafazan al-Quran merupakan satu ibadah bertujuan mendekatkan diri kepada Allah memerlukan dua syarat yang diterima iaitu amal yang ikhlas dan bersesuaian dengan tuntutan syariat

(An-Nawawi, 1997). Oleh yang demikian pembelajaran al-Quran mempunyai adab-adab yang tertentu yang perlu diamalkan dalam pelaksanaan pembelajaran tahfiz al-Quran.

Adab-adab sebelum menghafaz al-Quran telah ditegaskan oleh Abu al-Wafa (1999) dan Al-Adandani (2003), menyatakan bahawa seorang pelajar yang ingin menghafaz al-Quran seharusnya bertakwa kepada Allah, ikhlas niat, menjauhi *riya'* dan *sum'ah* serta tidak mengharap pujian serta gelaran *al-qari* atau *al-hafiz* daripada manusia. Manakala Abu Najihat (2002) pula menyokong, bahawa pelajar seharusnya bersiap sedia menghadapi sebarang kesusahan dan kesulitan ketika menghafaz, sabar di dalam mengulang kaji hafazan yang telah diperolehi. Di samping itu, membaca doa yang tertentu sebelum menghafaz merupakan adab yang sering dinyatakan oleh ramai tokoh pendidikan tahfiz al-Quran seperti Abu al-Wafa (1999), Abu Najihat (2002) As-Syarbini (2004) dan Abu al-Fida' (2006). Begitu juga dengan memperbanyak amalan ketaatan dan menjauhi kemungkaran, merupakan salah satu adab utama kepada pelajar di dalam proses menghafaz al-Quran (Abu al-Wafa 1999; Abu Najihat 2002; Mohd Farouq 1427H).

Manakala Abu Najihat (2002) pula menambah, bahawa sebelum menghafaz al-Quran pelajar seharusnya mempunyai perhatian yang tinggi terhadap al-Quran iaitu dengan menyifatkan bahawa menghafaz al-Quran untuk dirinya adalah perkara yang penting dan utama. Sikap demikian akan mewujudkan sifat istiqamah dan iltizam yang tinggi di dalam menghafaz dan mengulang kaji al-Quran. Perasaan takjub terhadap al-Quran dan sikap mengagungkannya perlu dimiliki oleh penghafaz al-Quran, kerana mereka sedang melakukan sesuatu yang amat agung dan mulia selari dengan keagungan dan kemuliaan al-Quran.

Seterusnya, adab-adab semasa menghafaz al-Quran seperti mana yang telah digariskan oleh Darul Quran ialah pelajar dikehendaki sentiasa bergaul dan berdamping dengan penghafaz al-Quran dan sentiasa menghormati guru. Semasa menghafaz al-Quran pelajar dikehendaki memperbanyak solat sunat dengan membaca ayat-ayat yang telah dihafaz di dalam solat. Pelajar dinasihatkan juga agar mengisi waktu-waktu yang terluang dengan mengulang kaji al-Quran dan mengelak daripada menghafaz al-Quran ketika dalam keadaan mengantuk (JAKIM 2007).

Dalam menyatakan adab semasa menghafaz al-Quran daripada as-Syarbini (2004), telah menyebut bahawa pelajar seharusnya sentiasa bergaul dengan golongan penghafaz al-Quran kerana banyak kelebihan yang boleh diperolehi daripada bergaul dengan mereka, dan keadaan ini akan menambah motivasi dan kesungguhan pelajar dalam menghafaz al-Quran serta boleh memperbaiki mutu hafazan pelajar itu sendiri. Di samping itu juga, secara umumnya Mohd Farouq (1427H) telah menjelaskan bahawa pelajar seharusnya mempunyai adab yang tinggi dan akhlak yang terpuji khususnya di hadapan guru. Ini adalah kerana, adab yang tinggi dan akhlak yang terpuji merupakan asas taufiq dan kejayaan pelajar di dalam menuntut ilmu terutama menghafaz al-Quran.

Memperbanyak solat-solat sunat dengan membaca ayat-ayat yang telah dihafaz di dalam solat, merupakan adab dan amalan yang seharusnya dilakukan oleh seorang pelajar. Hal ini telah ditegaskan oleh Abu al-Fida' (2006), dengan menyatakan bahawa ketika pelajar mendirikan solat dan membaca ayat yang dihafaz maka ia akan mengurangkan sifat terlupa terhadap bacaannya kerana pelajar tersebut sedang membaca di hadapan Allah s.w.t. Dengan membaca ayat hafazan dalam solat, seseorang itu akan memberi lebih tumpuan dan khusyuk serta mengenyepikan perkara-perkara yang lain. Membaca di dalam solat juga akan membantu di dalam mengukuhkan hafazan dan menghindari daripada mudah terlupa (Abu al-Fida' 2006, Abu al-Wafa 1999).

Pelajar juga dinasihatkan agar tidak mengabaikan waktu yang terluang, seperti yang telah ditegaskan oleh As-Syarbini (2004) bahawa pelajar seharusnya memperuntukkan waktu yang khusus dan memberikan penumpuan sepenuhnya di dalam menghafaz al-Quran. Beliau juga menasihatkan pelajar agar mengurangkan kesibukan urusan keduniaan walaupun pada perkara-perkara yang harus dan jadikan amalan menghafaz al-Quran sebagai wirid harian yang tidak boleh diabaikan.

Di samping itu juga pelajar seharusnya menetapkan waktu yang sesuai di dalam menghafaz al-Quran, iaitu sebaik-baik waktu membaca al-Quran ialah di dalam solat, waktu malam separuh akhir malam dan di antara maghrib dan Isyak. Manakala di waktu siang, paling *afdhal* adalah selepas waktu subuh (Abu al-Wafa 1999, As-Syarbini 2004). Oleh yang demikian penentuan waktu yang khusus dan yang *afdhal* merupakan satu perkara yang boleh mengelakkan daripada perasaan mengantuk semasa menghafaz al-Quran.

Seterusnya, beberapa adab umum yang menjadi amalan kepada pelajar-pelajar dalam menghafaz al-Quran seperti yang telah digariskan oleh Darul Quran ialah, menjaga solat berjemaah terutama solat subuh, memelihara wuduk, mengadap kiblat, sentiasa dalam keadaan suci dan menutup aurat, menghafaz di tempat yang bersih dan meninggalkan perkara-perkara maksiat, *makruh* dan *syubhat* (JAKIM 2007). Adab-adab umum tersebut merupakan adab untuk membaca al-Quran, dan juga merupakan adab-adab di dalam menghafaz al-Quran seperti bersuci dan berwuduk, mengadap kiblat dan tempat yang bersih (An-Nawawi 1997; Abu Najihat 2002; As-Syarbini 2004; Abu al-Fida' 2006). Manakala solat berjemaah pula merupakan adab-adab yang dituntut kepada setiap muslim, lebih-lebih lagi kepada penghafaz al-Quran (As-Syarbini 2004; Al-Adandani 2003). Begitu juga dengan solat-solat sunat, terutama qiamullail dengan membaca ayat yang dihafaz di dalam solat (Abu al-Wafa 1999; Abu Najihat 2002; As-Syarbini 2004; Abu al-Fida' 2006). Di samping itu juga, meninggalkan perkara-perkara maksiat, *makruh* dan *syubhat* menjadi adab umum dan perkara asas di dalam menghafaz al-Quran, kerana al-Quran merupakan kitab Allah yang suci yang tidak boleh dicemari dengan jiwa yang melakukan maksiat (Abu Najihat 2002; As-Syarbini 2004; Abu al-Fida' 2006).

OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini dijalankan untuk mengkaji beberapa objektif kajian, antaranya ialah :

- i. Mengetahui adab-adab pembelajaran pelajar tahfiz al-Quran.
- ii. Mengenal pasti perbezaan antara adab-adab pembelajaran pelajar tahfiz al-Quran dengan jantina.
- iii. Mengenal pasti perbezaan antara adab-adab pembelajaran pelajar tahfiz al-Quran dengan lokasi institusi tahfiz.
- iv. Mengkaji hubungan antara adab-adab pembelajaran pelajar tahfiz dengan pencapaian hafazan pelajar.

HIPOTESIS KAJIAN

Kajian ini mempunyai beberapa hipotesis-hipotesis seperti berikut:

- Ho₁. Tidak Terdapat perbezaan perbezaan adab-adab pembelajaran pelajar tahfiz al-Quran berdasarkan jantina
- Ho₂. Tidak terdapat perbezaan adab-adab pembelajaran pelajar tahfiz al-Quran berdasarkan lokasi institusi tahfiz
- Ho₃. Tidak terdapat hubungan yang signifikan antara adab-adab pembelajaran pelajar dengan pencapaian hafazan pelajar

METODOLOGI KAJIAN

Reka Bentuk Kajian

Kajian ini merupakan kajian kuantitatif yang menggunakan soal selidik kerana kajian ini bersesuaian dengan teknik tinjauan (Robson, 1988). Soal selidik yang digunakan adalah soal selidik jawapan dipilih. Dalam kajian ini penyelidik telah memilih untuk menggunakan teknik pemungutan data secara skala jawapan jenis Likert lima mata sebagai skala jawapan responden terhadap semua pernyataan yang digunakan dalam instrumen kajian ini. Skala Likert adalah sesuai digunakan bagi mengukur pandangan yang diberikan oleh responden dalam ruang tertentu secara berterusan tentang suatu amalan persepsi dan sikap (Cohen, Manion & Morrison, 2000). Dalam instrumen kajian ini, responden diminta memilih jawapan mereka dengan menandakan salah satu dari nombor dari 1 hingga 5 berdasarkan keterangan bagi nombor-nombor tersebut iaitu Sangat Tidak Setuju (1) hingga kepada Sangat Setuju (5).

Kesahan dan Kebolehpercayaan

Bagi menentukan kesahan dalaman soal selidik telah dirujuk kepada sembilan orang yang mempunyai kepakaran dan pengalaman luas dalam bidang masing-masing yang terdiri daripada kepakaran dalam bidang pendidikan tahfiz, pendidikan al-Quran dan penyelidikan. Manakala kebolehpercayaan item-item dalam soal selidik ini, satu analisis data telah dilakukan untuk mendapatkan nilai alpha Cronbach. Didapati instrumen soal

selidik pelajar ini mempunyai kebolehpercayaan yang tinggi, iaitu nilai alpha Cronbach 0.96 seperti ditunjukkan dalam jadual 1. Jadual ini menunjukkan bahawa instrumen tersebut mempunyai kebolehpercayaan yang tinggi.

Jadual 1 Klasifikasi Indeks Kebolehpercayaan

Indikator	Nilai alpha Cronbach
Sangat Tinggi	0.90-1.00
Tinggi	0.70-0.89
Sederhana	0.30-0.69
Rendah	0.00-0.30

Sumber: Brymen & Cramer (1999)

Responden Kajian

Kajian ini telah dijalankan di 11 buah maahad dan institut tahfiz di seluruh negara yang melaksanakan Kurikulum Tahfiz Darul Quran Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM). Populasi semua pelajar ialah 300 orang, dan seramai 212 pelajar telah dipilih menjadi responden kajian yang terdiri daripada pelajar semester enam di Darul Quran JAKIM dan Maahad Tahfiz Al-Quran Negeri (MTQN). Berdasarkan persampelan Krejcie dan Morgan (1970) dan Sekaran (1992), sampel bagi responden yang mempunyai populasi 300 orang, bilangan minimum saiz sampelnya ialah 169 orang. Namun begitu bagi mengelakkan kemungkinan berlakunya soal selidik yang tidak sempurna atau responden tidak memulangkannya, maka pengkaji menetapkan jumlah sampel pelajar yang dipilih adalah 212, dan penyelidik yakin saiz sampel pelajar yang dipilih adalah sesuai untuk kajian ini kerana jumlah ini melebihi saiz yang dicadangkan oleh Krejcie dan Morgan (1970) dan Sekaran (1992).

Analisis Kajian

Proses penganalisan data-data kuantitatif ini dilakukan secara deskriptif melalui analisis berkomputer menggunakan perisian *Statistical Package for Social Sciences Version 12.0*. Statistik deskriptif yang digunakan ialah frekuensi, peratusan, min dan sisihan piawai. Penyelidik menghuraikan analisis deskriptif ini dengan menggunakan jadual interpretasi min tingkah laku afektif yang telah dirumuskan oleh Nunally (1978) seperti di jadual 2. Interpretasi terhadap min disusun mengikut turutan menurun dari min yang paling tinggi hingga kepada min yang paling rendah.

Jadual 2 Interpretasi Min Dimensi Tingkah Laku Afektif

Skor min	Interpretasi
4.01-5.00	Tinggi
3.01-4.00	Sederhana Tinggi
2.01-3.00	Sederhana Rendah
1.01-2.00	Rendah

Sumber: Stufflebeam (1971)

Teknik penganalisan data statistik inferensi digunakan untuk mendapatkan inferens daripada statistik sesuatu sampel bagi seluruh populasi. Prosedur *Independent-Samples T Test* telah digunakan bagi menguji aras keertian perbandingan skor min untuk pemboleh ubah bebas iaitu jantina (lelaki dan perempuan) dan lokasi institusi (DQ dan MTQN). Pekali korelasi yang menggunakan prosedur *Bivariate Correlations* untuk mengukur kekuatan korelasi antara pemboleh ubah bersandar yang digunakan. Dalam hal ini, model korelasi Pearson telah digunakan kerana pemboleh ubah bersandar yang diuji menggunakan skala sela (Davies, 1971) seperti ditunjukkan di jadual 3.

Jadual 3 Nilai Pekali Korelasi

Nilai Pekali Korelasi (r)	Tafsiran Pekali
1.00	Sempurna
0.70-0.99	Sangat Tinggi
0.50- 0.69	Tinggi
0.30-0.49	Sederhana

0.10-0.29	Rendah
0.01-0.09	Boleh diabaikan

Sumber: Davies (1971)

DAPATAN KAJIAN

Adab-adab Pembelajaran Tahfiz Al-Quran

Dapatan kajian menunjukkan min keseluruhan adab-adab di dalam pembelajaran tahfiz al-Quran dari persepsi pelajar mencatatkan min 4.24 dan sisihan piawai 0.54 juga berada pada tahap tinggi. Jadual 4 menunjukkan min, sisihan piawai, kekerapan, peratusan dan interpretasi min adab-adab dalam pengajaran dan pembelajaran tahfiz al-Quran dari persepsi pelajar. Dapatan menunjukkan bahawa tiga belas item adab-adab dalam pengajaran dan pembelajaran tahfiz mencatatkan interpretasi min pada tahap tinggi dan hanya satu item sahaja mencatatkan interpretasi min pada tahap sederhana tinggi.

Item-item yang mencatatkan interpretasi min pada tahap tinggi ialah menghormati guru tahfiz (min=4.64, sp=0.74) peratus amat kerap dan kerap (92.2%), menjaga pemakanan halal (min=4.51, sp=0.71) peratus amat kerap dan kerap (91.3%), bersabar dalam menghafaz (min=4.49, sp=0.71) peratus amat kerap dan kerap (89.5%), bergaul dengan golongan *huffaz* (min=4.39, sp=0.80) peratus amat kerap dan kerap (85.4%), item sentiasa ikhlas (min=4.28, sp=0.44) peratus amat kerap dan kerap (81.6%), menjaga pemakanan berkhasiat (min=4.27, sp=0.81) peratus amat kerap dan kerap (81.6%), membaca doa khusus hafaz al-Quran (min=4.26, sp=0.96) peratus amat kerap dan kerap (79.8%), menjauhi perkara *syubhat* (min=4.22, sp=0.79) peratus amat kerap dan kerap (81.2%), menjaga solat berjemaah (min=4.17, sp=0.89) peratus amat kerap dan kerap (77.5%), menjauhi maksiat (min=4.16, sp=0.86) peratus amat kerap dan kerap (76.6%), sentiasa berwuduk (min=4.13, sp=0.93) peratus amat kerap dan kerap (74.3%), menjauhi perkara *makruhat* (min=4.11, sp=0.82) peratus amat kerap dan kerap (71.2%) dan item menghadap kiblat (min=4.00, sp=0.85) peratus amat kerap dan kerap (69.3%). Hanya satu item sahaja yang mencatatkan interpretasi min sederhana tinggi iaitu item memperbanyak amalan sunat (min=3.83, sp=0.95) peratus amat kerap dan kerap (65.1%).

Berdasarkan dapatan kajian, para pelajar amat menitik beratkan terhadap pemeliharaan adab-adab ini. Pelajar hanya kurang memperbanyak amalan-amalan sunat. Namun adab-adab yang lain amat diberi perhatian oleh pelajar iaitu adab menghormati guru tahfiz, menjaga pemakanan halal, bersabar dalam menghafaz, bergaul dengan golongan *huffaz*, item sentiasa ikhlas, menjaga pemakanan berkhasiat, membaca doa khusus hafaz al-Quran, menjauhi perkara *syubhat*, menjaga solat berjemaah, menjauhi maksiat, sentiasa berwuduk, menjauhi perkara *makruhat* dan menghadap kiblat.

Jadual 4 Adab-adab Dalam Pembelajaran Tahfiz Al-Quran

Adab-Adab Pembelajaran Tahfiz	Min	S.P	Interpretasi
Menghormati guru tahfiz	4.64	0.74	Tinggi
Menjaga pemakanan halal	4.51	0.71	Tinggi
Bersabar dalam menghafaz	4.49	0.71	Tinggi
Bergaul dengan golongan <i>huffaz</i>	4.39	0.80	Tinggi
Sentiasa ikhlas	4.28	0.84	Tinggi
Menjaga pemakanan berkhasiat	4.27	0.81	Tinggi
Membaca doa khusus hafazan al-Quran	4.26	0.96	Tinggi
Menjauhi perkara <i>syubhat</i>	4.22	0.79	Tinggi
Menjaga solat berjemaah	4.17	0.89	Tinggi
Menjauhi maksiat	4.16	0.86	Tinggi
Sentiasa berwuduk	4.13	0.93	Tinggi
Menjauhi perkara <i>makruhat</i>	4.11	0.82	Tinggi
Menghadap kiblat	4.00	0.85	Tinggi
Memperbanyak amalan sunat	3.83	0.95	Sederhana Tinggi
Min Keseluruhan	4.24	0.54	Tinggi

Perbezaan Skor Min Adab-adab Pembelajaran Tahfiz Al-Quran Berdasarkan Demografi Jantina

H_{o1} Tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi skor min adab dalam pembelajaran tahfiz berdasarkan demografi jantina.

Hasil Analisis Varian Sehalu bagi menguji skor min adab pembelajaran pelajar tahfiz al-Quran berdasarkan demografi jantina.

Jadual 5 Ujian-t perbezaan adab Pembelajaran Tahfiz berdasarkan Jantina

Jantina	N	Min	SP	Nilai t	Sig.P
Lelaki	120	4.17	0.59	-2.30	0.022*
Perempuan	98	4.33	0.38		

Signifikan pada aras $p < 0.05$

Hasil analisis Ujian-t seperti dalam jadual 5 di atas menunjukkan terdapat perbezaan skor min ($P=0.022$, $p < 0.05$) adab pembelajaran tahfiz antara pelajar lelaki (min=4.17, sp=0.59) dengan pelajar perempuan (min=4.33, sp=0.38). Dengan ini H_{o1} adalah tertolak. Analisis ini juga menunjukkan bahawa adab pembelajaran tahfiz di kalangan pelajar perempuan adalah lebih tinggi daripada pelajar lelaki.

Perbezaan Skor Min Adab Pembelajaran Tahfiz Al-Quran Berdasarkan Latar Belakang Institusi Tahfiz

H_{o2} Tidak terdapat perbezaan yang signifikan bagi skor min adab pembelajaran pelajar tahfiz berdasarkan latar belakang institusi tahfiz.

Hasil Analisis Varian Sehalu bagi menguji skor min adab pembelajaran pelajar tahfiz al-Quran berdasarkan latar belakang institusi tahfiz

Jadual 6: Ujian-t Perbezaan Adab Pembelajaran Tahfiz berdasarkan Latar belakang Institusi Tahfiz

Jantina	N	Min	SP	Nilai t	Sig.P
Darul Quran	143	4.31	0.49	2.72	0.007*
MTQN	75	4.11	0.54		

Signifikan pada aras $p < 0.05$

Hasil analisis Ujian-t seperti dalam jadual 6 di atas menunjukkan terdapat perbezaan skor min ($P=0.007$, $p < 0.05$) adab pembelajaran tahfiz antara pelajar Darul Quran (min=4.31, sp=0.49) dengan pelajar Maahad Tahfiz al-Quran Negeri (min=4.11, sp=0.54). Dengan ini H_{o2} adalah tertolak. Analisis ini juga menunjukkan adab pembelajaran tahfiz di kalangan pelajar Darul Quran adalah lebih tinggi daripada pelajar Maahad Tahfiz al-Quran Negeri.

Hubungan Adab-adab Pembelajaran Tahfiz Al-Quran dengan Tahap Pencapaian Hafazan Pelajar

Analisis data secara inferensi juga telah dilakukan untuk mengenal pasti hubungan adab-adab pembelajaran tahfiz al-Quran dan pencapaian hafazan pelajar. Analisis inferensi hubungan ini telah dilakukan bagi menjawab soalan yang ketiga dalam kajian ini. Teknik Korelasi Pearson telah digunakan bagi membuat analisis inferensi perhubungan dalam kajian ini.

H_{o3} Tidak terdapat hubungan antara adab-adab pembelajaran tahfiz al-Quran dengan pencapaian hafazan pelajar.

Hasil analisis korelasi Pearson untuk mengenal pasti hubungan adab-adab pembelajaran tahfiz dan pencapaian hafazan al-Quran pelajar dipaparkan dalam jadual 7 seperti berikut:

Jadual 7 Korelasi Adab-adab Pembelajaran Tahfiz dengan Tahap Pencapaian Hafazan Pelajar

Hubungan	r	Sig.P
Adab-adab * Pencapaian hafazan	0.440**	0.000

** Korelasi adalah signifikan pada aras $p < 0.01$

N=212

Analisis korelasi Pearson bagi mengenal pasti hubungan antara adab-adab pembelajaran tahfiz al-Quran dengan pencapaian hafazan pelajar seperti dalam jadual 7 di atas menunjukkan terdapat hubungan yang signifikan pada tahap sederhana ($r=0.440$, $p < 0.01$). Dengan ini H_0 adalah ditolak.

PERBINCANGAN

Adab-adab Pembelajaran Tahfiz Al-Quran

Dapatan kajian berkaitan dengan adab-adab pengajaran dan pembelajaran tahfiz menunjukkan para pelajar amat menitik beratkan terhadap pemeliharaan adab-adab ini. Namun pelajar hanya kurang memperbanyak amalan-amalan sunat. Adab-adab yang amat amat diberi perhatian oleh pelajar iaitu adab sentiasa ikhlas selaras dengan cadangan Muhammad Muhsin (1994), Abu al-Wafa (1999), Al-Adandani (2003), As-Syarbini (2004), Mohd Farouq (1427H), sentiasa memelihara wuduk selaras dengan cadangan Abu al-Wafa (1999), As-Syarbini (2004) dan Abu al-Fida' (2006), membaca doa hafazan seperti cadangan Muhammad Muhsin (1994), Al-Adandani (2003), As-Syarbini (2004) dan Abu al-Wafa (1999), mengadap kiblat seperti cadangan Abu al-Wafa (1999) dan Abu al-Fida' (2006), menjauhi maksiat, *makruhat* dan *syubhat* seiring dengan cadangan Abu al-Wafa (1999), As-Syarbini (2004) dan Abu al-Fida' (2006), menjaga pemakanan halal menjaga pemakanan berkhasiat seperti cadangan Abu al-Fida' (2006), bersabar, bergaul dengan golongan *huffaz* selaras dengan cadangan Muhammad Muhsin (1994) dan Mohd Farouq (1427H), menjaga solat berjemaah seperti cadangan Al-Adandani (2003) dan As-Syarbini (2004) dan menghormati guru seperti cadangan Abu al-Wafa (1999) dan Mohd Farouq (1427H).

Adab-adab dalam gaya pembelajaran tahfiz ditegaskan oleh Abdul Hafiz et al. (2005) dengan menyatakan bahawa adab-adab di dalam menghafaz al-Quran perlu dipelihara dan merupakan perkara yang tidak boleh dipisahkan di dalam proses pengajaran dan pembelajaran tahfiz.

Perbezaan Antara Adab-adab Pembelajaran Tahfiz Al-Quran dengan Jantina dan Latar Belakang Institusi

Secara keseluruhan, analisis statistik inferensi menunjukkan wujudnya pola perbezaan yang signifikan di antara adab-adab pembelajaran Tahfiz al-Quran dengan jantina dan latar belakang institusi. Dapatan analisis menunjukkan bahawa terdapat perbezaan yang signifikan dalam adab-adab pembelajaran antara pelajar perempuan dengan pelajar lelaki yang mana pelajar perempuan mempunyai adab-adab pembelajaran yang lebih tinggi berbanding dengan pelajar lelaki. Ini menunjukkan bahawa adab-adab pembelajaran tahfiz yang lebih dipelihara oleh pelajar perempuan berbanding dengan adab-adab pembelajaran tahfiz pelajar lelaki. Dapatan kajian ini selari dengan dapatan Azmil Hashim et.al (2013) menyatakan strategi pembelajaran tahfiz pelajar perempuan lebih tinggi daripada strategi pembelajaran tahfiz pelajar lelaki. Secara umumnya pelajar perempuan mempunyai gaya pembelajaran yang lebih tinggi berbanding dengan pelajar lelaki (Azhar Ahmad, 2006) dan pelajar perempuan mempunyai tahap komitmen terhadap pelajaran lebih tinggi berbanding pelajar lelaki (Rohani Arbaa et.al., 2010). Kajian yang dijalankan oleh Rowe (2000) menunjukkan pelajar lelaki kurang komited terhadap sekolah dan mereka lebih berkemungkinan menghadapi risiko pencapaian akademik yang rendah, terutamanya dalam literasi. Pelajar lelaki juga dilaporkan mempunyai pengalaman sekolah yang kurang positif dari segi keseronokan mereka bersekolah, manfaat yang diterima menerusi kurikulum dan tindak balas positif daripada guru (Rowe, 2000).

Terdapat juga perbezaan perbezaan yang signifikan dalam adab-adab pembelajaran berdasarkan latar belakang institusi yang mana pelajar Darul Quran mempunyai adab-adab pembelajaran lebih tinggi berbanding dengan pelajar MTQN. Ini bermungkinan pelajar Darul Quran yang mempunyai sistem pendidikan yang lebih tersusun yang memberi penekanan terhadap gaya pembelajaran tahfiz berbanding dengan MTQN. Perbezaan gaya pembelajaran berdasarkan latar belakang institusi bandar dan luar bandar berlaku disebabkan sekolah

dibandar memiliki kepelbagaian teknik berbanding dengan sekolah luar bandar (Kamarul Azmi Jasmi et.al., 2011).

Hubungan Antara Adab-adab Pembelajaran Tahfiz dengan Pencapaian Hafazan Pelajar

Dapatan kajian juga menunjukkan bahawa terdapat hubungan yang signifikan antara adab-adab pembelajaran tahfiz dengan pencapaian hafazan pelajar. Hasil dapatan kajian juga selari dengan kajian Azmil et.al. (2013) yang menunjukkan bahawa strategi dalam pembelajaran juga mempunyai hubungan yang signifikan dengan pencapaian hafazan pelajar. Ini membuktikan bahawa adab-adab dalam pembelajaran tahfiz perlu diberi perhatian yang sewajarnya oleh semua pihak.

IMPLIKASI KAJIAN

Implikasi terhadap adab-adab dalam gaya pembelajaran tahfiz secara umumnya memerlukan perubahan secara homeostatik iaitu perubahan kecil untuk mengekalkan keseimbangan yang sedia ada. Oleh yang demikian aspek adab ini perlu dimurnikan dan diperkukuhkan serta dijadikan amalan seharian oleh pelajar. Adab-adab ini perlu dijadikan budaya dalam gaya pembelajaran tahfiz al-Quran di institusi pendidikan tahfiz. Adab-adab dalam pembelajaran tahfiz sentiasa ikhlas, sentiasa memelihara wuduk, membaca doa hafazan, mengadap kiblat, menjauhi maksiat, *makruh* dan *syubhat*, menjaga pemakanan halal, menjaga pemakanan berkhasiat, bersabar, bergaul dengan golongan *huffaz*, menjaga solat berjemaah, menghormati guru dan memperbanyak amalan sunat perlu di jadikan amalan seharian di dalam gaya pembelajaran tahfiz al-Quran.

Dapatan kajian terhadap perbezaan adab-adab pembelajaran tahfiz al-Quran yang diperoleh dalam kajian ini memberi kefahaman tentang faktor jantina yang perlu diambil perhatian oleh semua pihak yang terlibat dalam membentuk adab-adab pembelajaran tahfiz agar kecemerlangan hafazan pelajar tercapai khusus kepada pelajar lelaki. Manakala faktor lokasi institusi juga perlu diberi perhatian dalam merangka adab-adab pembelajaran tahfiz di kalangan pelajar agar wujud pembentukan iklim pembelajaran tahfiz di semua institusi tahfiz bagi meningkatkan kualiti pencapaian hafazan pelajar.

Analisis terhadap adab-adab pembelajaran tahfiz mendapati hubungan dan perkaitan yang kukuh dengan pencapaian hafazan pelajar memberi kefahaman bahawa adab-adab pembelajaran tahfiz ini perlu diberi penekanan khusus dan diperkembangkan dalam pembelajaran tahfiz. Ini adalah kerana adab-adab pembelajaran ini telah memberi sumbangan yang signifikan terhadap pencapaian tahfiz pelajar.

KESIMPULAN

Kajian ini menunjukkan adab-adab pembelajaran tahfiz dan hubungannya dengan pencapaian pelajar. Dapatan kajian juga menunjukkan bahawa adab-adab pembelajaran tahfiz mempunyai perkaitan yang kuat dengan pencapaian pelajar. Oleh yang demikian elemen-elemen adab-adab pembelajaran tahfiz perlu diberi perhatian khusus oleh semua pihak dalam merangka kurikulum pengajaran dan pembelajaran tahfiz. Pendedahan adab-adab pembelajaran tahfiz ini juga perlu dilakukan kepada guru tahfiz dan pelajar agar dalam melaksanakan pengajaran dan pembelajaran tahfiz agar pencapaian terhadap kualiti hafazan pelajar tercapai dengan jayanya.

RUJUKAN

Al-Quran

Abdul Hafiz Abdullah & Hasimah Muda. (2003). *Kaedah hafazan al-Quran yang sistematik dan praktikal dalam melahirkan para huffaz yang rasikh*. Pusat Pengajian Islam dan Sosial. Universiti Teknologi Malaysia.

Abu Al-Fida', Muhammad Izzat (2006). *Kaifa nahfazul Quran*. Kaherah: Darul Salam.

Abu Al-Wafa, Aliyallah Ali (1999). *An-Nur al-mubin lithahfiz al-Quran al-Karim*. Kaherah: Darul Wafa'.

- Abu Najihat Al-Hafiz (2002). *Panduan bagi hafiz-hafizah dan qari dan qari'ah*. Selangor. Penerbit Darul Iman.
- Ahwani, Ahmad Fuad. (1995). *At-tarbiyyah fil Islam aw ta'lim fi ra'yil Qabisi*. Kaherah: Dar Ehya' al Kutub al 'Arabiyyah.
- Al-Adandani, Abdul Salam. 2003. *Kaifa tahfaz al-Quran*. Kaherah: Maktabah Abu Bakr As- Siddik.
- Al-Habash, As-Syeikh Muhammad (1987). *Kaifa tahfaz al-Quran*. Beirut: Dar al-Khair.
- Al-Syarbini, Ibrahim Abdul Muni'm. (2004). *As-Sabil ila al-Jinan bi Bayan Kaifa Yuhfazul Quran*. Zaqaqiq: Dar Ibnu Kathir.
- Al-Suyuti, Jalaluddin Abdul Rahman (1987). *Al-Itqan fi 'ulumil Quran*. Maktabah Mustafa al-Bab al-Halaby.
- Al-Qabisi, Abi Hasan Ali Muhammad Khalaf. (1955). *Ar-Risalah al-mufassolah li ahwal al-mua'allimin wa ahkam almu'allimin wal muta'allimin*. Kaherah: Dar Ehya' al Kutub al-'Arabiyyah.
- An-Nawawi, Abu Zakaria Yahya Muhyiddin Syaraf. (1997). *Adab-adab bersama Al-Quran*. Terj. Anwar Fakhri Omar. Kuala Lumpur: Pustaka Salam.
- Azhar Ahmad. (2006). Strategi pembelajaran pengaturan sendiri pendidikan islam dan penghayatan akhlak pelajar sekolah menengah di Sarawak. Tesis Dr. Falsafah, Fakulti Pendidikan. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Azmil Hashim (2010). Penilaian Pelaksanaan Kurikulum Tahfiz Darul Quran dan Maahad Tahfiz al-Quran Negeri. Tesis Ijazah Doktor Falsafah. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Azmil Hashim, Ab. Halim Tamuri, Misnan Jemali dan Mohd Aderi Che Noh (2013). Hubungan antara strategi dalam gaya pembelajaran tahfiz dan pencapaian hafazan pelajar. *International Journal of Islamic Studies and Arabic Language Education Vol. 1 Issue 1*.
- Brymen, A. & Cramer, D. (1999). *Quantitative data analysis with SPSS Release 8 for Windows: A guide for social scientists*. London: Routledge.
- Cohen, L, Manion, L & Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. London: Routledge Falmer.
- Davies, I.I.C. (1971), *The Management of Learning*. London: C. Gain Hill.
- JAKIM (2007). *Kaedah hafazan al-Quran*. Selangor. Medan Hikmah Sdn. Bhd
- Kamarul Azmi Jasmi, Mohd Faez Illias, Ab Halim Tamuri, Mohd Izham Mohd Hamzah (2011). *Amalan Penggunaan Bahan Bantu Mengajar dalam kalangan Guru Cemerlang Pendidikan Islam Sekolah Menengah Malaysia*. *Journal of Islamic and Arabic Education*. 3(1), 2011, 59-74.
- Misnan Jemali & Ahmad Sadadi Hafidz. (2003). *Hubungan antara teknik menghafaz al-Quran dengan pencapaian Kursus Tahfiz wa al-Qiraat pelajar semester empat dan lima di Maahad Tahfiz wal Quraat di Perak*. Seminar Teknik pengajaran Tahfiz al-Quran Peringkat Kebangsaan. Kolej Universiti Islam Malaysia.
- Mohd Farouq Mohd Al-Raiy (1427H). *Al-tariqah al-'amaliyyah lit'allumi wa ta'lim al-Quran hifzan wa tilawatan bittajwid wal itqan*. Jeddah: Syirkah al-Madinatul Munawwarah litaba'ah wal-nasyr.
- Mohamad Marzuqi Abd Rahim (2008). Pengajaran Mata Pelajaran Hafazan Al-Quran: Suatu Kajian Maahad Tahfiz Al-Quran Zon Tengah. Kertas Projek Sarjana: Fakulti Sains Kognitif dan Pembangunan Manusia: Universiti Pendidikan Sultan Idris.

- Mohd Aderi Che Noh. (2004). Celik Al-Quran di kalangan Pelajar Tingkatan satu Zon Pudu Kuala Lumpur. Projek Penyelidikan Fakulti Pendidikan. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Muhammad Muhsin Syeikh Ahmad (1994). *Al-Quran dan cara-cara menghafaz*. Shah Alam: Perpustakaan Darul Quran.
- Nunally, J. C. (1978). *Psycometric theory*. New York: Mc Graw Hill Book Company.
- Robson, Collin. (1998). *Real world research*. UK: Blackwell Publisher Ltd.
- Rohani Arbaa, Hazri Jamil & Nordin Abd Razak.(2010). Hubungan guru-pelajar dan kaitannya dengan komitmen belajar pelajar: Adakah guru berkualiti menghasilkan perbezaan pembelajaran antara jantina pelajar? *Jurnal Pendidikan Malaysia 35(2): 61-69*
- Rowe, K.J. (2000). Exploring Real Effects from Evidence-based Research in Teacher and School Effectiveness. The Educational Performance of Males and Females In School and Tertiary Education. *Paper presented at Educational Attainment and Labour Market Outcomes: Factors Affecting Boys and Their Status in Relation to Girls*. Melbourne, Australia.